

Riksrevisjonens undersøkelse av fregattvåpenets operative evne

Ugradert sammendrag av Dokument 3:13 (2015–2016)

Denne publikasjonen finnes på Internett:
www.riksrevisjonen.no

Offentlige institusjoner kan bestille publikasjonen fra
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Telefon: 22 24 20 00
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
www.publikasjoner.dep.no

Andre kan bestille fra
Bestillinger offentlige publikasjoner
Telefon: 55 38 66 00
Telefaks: 55 38 66 01
E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Fagbokforlaget AS
Postboks 6050 Postterminalen
5892 Bergen
www.fagbokforlaget.no/offpub

ISBN 978-82-8229-381-5

Forsidebilde: Navantia

Trykk: Flisa Trykkeri AS 2017

Riksrevisjonens undersøkelse av fregattvåpenets operative evne

Ugradert sammendrag av Dokument 3:13 (2015–2016)

Til Stortinget

Riksrevisjonen legger med dette fram ugradert sammendrag av Dokument 3:13
(2015–2016) *Riksrevisjonens undersøkelse av fregattvåpenets operative evne.*

Riksrevisjonen, 7. februar 2017

For riksrevisorkollegiet

Per-Kristian Foss
riksrevisor

Innhold

1 Hovedfunn	10
2 Riksrevisjonens merknader	10
3 Riksrevisjonens anbefalinger	12
4 Departementets oppfølging	13
5 Riksrevisjonens sluttmerknad	13
Vedlegg: Statsrådets svar 20. mai 2016	15
Statsrådets svar 27. januar 2017	21

Forsvarsdepartementet

Ugradert sammendrag av Riksrevisjonens undersøkelse av fregattvåpenets operative evne

I perioden 2006–2011 mottok Norge fem fregatter av Fridtjof Nansen-klassen som inngår i en syklus der tre fregatter er operative, ett fartøy driftes som opplæringsfartøy og ett er til vedlikehold eller klargjøring, jf. Innst. S. nr. 224 (2005–2006) *Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret*. Fregattene spiller en nøkkelrolle for å kunne løse Forsvarets oppgaver i militære konflikter og i krig. Fregattene skal kunne avskrekke og bekjempe undervannsbåter, men må også ha en viss evne til forsvar mot andre fartøyer og fly, jf. St prp. Nr. 65 (1998–99). Fregattvåpenet er ryggraden i Sjøforsvaret, og vil med integrert helikopterkapasitet være en svært fleksibel enhet med stort potensial både nasjonalt og internasjonalt, jf. Innst. S. nr. 287 (2006–2007). Fregattenes rekkevidde og utholdenhet, kombinert med bredde av sensor- og våpenkapasiteter, gjør at fartøyene skal kunne gi relevante bidrag ved de fleste tenkelige scenarier både nasjonalt og internasjonalt. Foruten militære konflikter og krig inkluderer dette fredsstøttende operasjoner, kriser i norske nærområder og oppgaver under fredsforhold. Fartøyene skal ha et kommando-, kontroll- og informasjonssystem som gjør dem velegnet i rollen som kommandoplattform for taktisk ledelse av maritime styrker, jf. Forsvarets årsrapport (2013). Samlet har Forsvaret brukt mer enn 19 mrd. kroner på fregattene, jf. Prop. 1 S (2015–2016).

Målet med undersøkelsen har vært å kartlegge om Forsvaret har etablert et fregattvåpen som forutsatt av Stortinget, og å belyse årsaker til eventuelle svakheter eller mangler og mulige konsekvenser av dette for operativ evne.

Undersøkelsen har tatt utgangspunkt i følgende vedtak og forutsetninger fra Stortinget:

- Innst. S. nr. 207 (1998–99), jf. St.prp. nr.65 (1998–99) *Om forswarets investeringer*
- Innst. S nr. 234 (2003–2004), jf. St. prp. nr. 42 (2003–2004) *Den videre modernisering av Forsvaret i perioden 2005–2008*
- Innst. S. nr. 224 (2005–2006), jf. St.prp.nr 57 (2005–2006) *Om investeringer i Forsvaret*
- Innst. S. nr. 172 (2007–2008), jf. Dokument nr.1 (2007–2008)
- Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012) *Et forsvar for vår tid*
- Innst. 384 S (2012–2013), jf. Meld. St. 14 (2012–2013) *Kompetanse for en ny tid*
- Budsjettproposisjonene for Forsvarsdepartementet i perioden 2013–2015, med tilhørende innstillinger.

En gradert rapport ble forelagt Forsvarsdepartementet ved brev 10. mars 2016. Departementet ga i brev 5. april 2016 sine kommentarer til rapporten. Kommentarene ble i hovedsak innarbeidet i rapporten. Rapporten fulgte som vedlegg til Dokument 3:13 (2015–2016).

1 Hovedfunn

- Sjøforsvaret har et fregattvåpen med lavere operativ evne enn forutsatt av Stortinget.
- Reservedelsforvaltningen svekker fregattenes operative evne.
- Etterslep i vedlikeholdet av fregattene svekker operativ evne.
- Det er svakheter ved overordnet resultatinformasjon til departementet.

2 Riksrevisjonens merknader

2.1 Sjøforsvaret har et fregattvåpen med lavere operativ evne enn forutsatt av Stortinget

I Budsjett-innst. S. nr. 7 (2001–2002) er Forsvarets operative evne definert som en funksjon av styrkenes reaksjonsevne, mobilitet, stridsevne og utholdenhet, og den skal gjøre Forsvaret i stand til å reagere på egnet måte i en gitt situasjon. Ifølge St.prp. nr. 65 (1998–99) skal fregattene spille en nøkkelrolle for å kunne løse Forsvarets oppgaver i krig. Fregattene skal kunne avskrekke og bekjempe undervannsbåter, men må også ha en viss evne til forsvar mot andre fartøyer og fly.

Det er svakheter ved den tekniske tilstanden. I tillegg er personell- og kompetansesituasjonen utfordrende. Fregattenes tekniske tilstand, bemanning og kompetanse varierer mellom fartøyene. Tilstanden er best på fartøy med høyest prioritet, men det er svakheter på alle fartøyene. Riksrevisjonen mener dette er alvorlig.

Riksrevisjonen mener videre at det er kritikkverdig at Forsvarsdepartementet ikke i tilstrekkelig grad har sikret balanse mellom oppdrag og tilgjengelige ressurser i Forsvaret som forutsatt av utenriks- og forsvarskomiteen.

Det er svakheter i den tekniske tilstanden. Forsvarsdepartementet opplyser blant annet at NH90-helikoptrene først vil være på plass ved utgangen av 2020. Dette innebærer at fartøyene i en stor del av sin levetid vil være uten en av sine viktigste kapasiteter. Riksrevisjonen mener at påviste mangler ved den tekniske tilstanden er sterkt kritikkverdig.

Utenriks- og forsvarskomiteen har i Innst. 384 S (2012–2013) understreket viktigheten av at realistiske personellrammer legges til grunn, og at det blir en tilpasset balanse mellom oppgaver og personellbehov.

Personelldekningen er lav sammenlignet med gjeldende ambisjonsnivå. Utfordringer med nøkkelpersonell med kritisk kompetanse svekker mengden og kvaliteten på treningen. Det er også utfordringer knyttet til komplettering av kjernebesetning ved personellkrevende oppdrag.

Grunnutdanningen i fregattvåpenet er god, men det er utfordrende å beholde nivået over tid grunnet personellrotasjoner i fartøystrukturen. Det er planlagt overgang til en teamstruktur hvor besetning holder sammen over en lengre periode enn i dag. Dette kan etter Riksrevisjonens mening redusere de bemanningsmessige utfordringene.

Tilstrekkelig seiling og trening er viktig for besetningens kompetansebygging. For enkelte av fartøyene i strukturen vurderes treningsstatus i den interne rapporteringen som mindre god.

Manglene knyttet til bemanning, kompetanse, seiling og trening er etter Riksrevisjonens vurdering kritikkverdig.

2.2 Reservedelsforvaltningen svekker fregattenes operative evne

Det er fra utenriks- og forsvarskomiteen lagt vekt på at Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) har en innretning og form som gjenspeiler de faktiske behovene i Forsvaret og sikrer effektiv og forsvarlig forvaltning, jf. Innst. 7 S (2014–2015).

Manglende tilgjengelighet på viktige reservedeler og på kapasitet i FLO reduserer muligheter for trening og øving.

Økonomiregelverket slår fast at departementet er overordnet ansvarlig for at virksomhetens ressursbruk er kostnadseffektiv. Kostnadseffektivitet innebærer at man med mindre ressursbruk oppnår tilnærmet samme grad av måloppnåelse. For fregattene innebærer dette at eventuelle kostnadsreduksjoner ikke skal medføre vesentlig reduksjon i den operative evnen.

Reservedelsforvaltningen i fregattvåpenet har på mange områder ikke vært kostnadseffektiv, og har i noen tilfeller medført økte driftsutgifter. Mangel på reservedeler og lang ledetid¹ for reservedeler medfører utstrakt “kannibalisering”, det vil si plukking av deler fra et fartøy til et annet i påvente av nye deler. Demontering og montering når deler flyttes mellom fartøyene, og at deler som følge av dette blir skadet eller går i stykker, medfører økt administrasjon og økte kostnader. Reservedelsmangelen har også medført forsinkelser under vedlikehold med dertil påløpte ekstrakostnader. Dette medfører også at treningsutbytte reduseres uten at kostnadene reduseres.

Det er ulike oppfatninger av årsakene til “kannibalisering”. Forsvarsdepartementet mener at årsaken først og fremst er resultat av manglende planlegging av vedlikehold og manglende styring av reservedelsanskaffelser i FLO. FLO Maritime kapasiteter (MARKAP) mener at blant annet manglende reservedeler er en viktig årsak. Riksrevisjonen mener denne uenigheten kan gjøre det utfordrende å komme fram til en løsning, og uansett har både Forsvarsdepartementet og Forsvarssjefen et ansvar for å løse den situasjonen som har oppstått.

Ifølge Prop. 1 S (2014–2015) for Forsvarsdepartementet skal FLOs organisasjon tilpasses i samsvar med de struktur- og organisasjonsendringene som gjøres i andre deler av Forsvaret. Forsvaret har likevel i liten grad skjermet nøkkelfunksjoner i reservedelsforvaltningen for innsparinger i FLO. Riksrevisjonen mener at dette er kritikkverdig. Dette har medført svekket kapasitet og kompetanse i viktige støttefunksjoner, som fører til at gjenanskaffelser og reparasjoner tar lengre tid og at rutiner for registrering av deler ikke etterleveres. Svekket datakvalitet over lagerbeholdningen medfører blant annet at fregattvåpenet anskaffer materiell utenom FLO.

Riksrevisjonen mener at utfordringene i reservedelsforvaltningen er svært alvorlig.

2.3 Etterslep i vedlikeholdet av fregattene svekker operativ evne

Ifølge Prop. 1 S (2014–2015) for Forsvarsdepartementet skal FLO støtte Forsvarets styrkeproduksjon, styrkeoppbygging og operasjoner. I Prop. 73 S (2011–2012) *Et forsvar for vår tid* heter det at hovedoppgaven til FLO blant annet er å utføre vedlikehold og yte forsyningstjenester for Forsvaret.

FLOs dimensjonering og manglende øving er i visse sammenhenger utfordrende. Det framkommer videre at det er et etterslep på vedlikeholdet av fregattene. Ulike deler av FLO bekrefter at det er et etterslep knyttet til fregattene som til Kysteskadren generelt. Det er redusert teknisk tilgjengelighet som følge av ubalanse over tid mellom vedlikeholdsbehovet og vedlikeholdsbudsjettet. Dette kan etter Riksrevisjonens vurdering innebære økte kostnader for klargjøring av fregattene.

1) Ledetiden er tiden fra bestilling til mottak, inkludert eventuell produksjonstid.

Riksrevisjonen mener det er et forbedringspotensial i alle ledd av hovedoverhalingsprosessen, fra planlegging til avslutningsfasen. Riksrevisjonen merker seg at Forsvaret har startet arbeidet med å analysere og forbedre prosessen.

Riksrevisjonen merker seg videre at Forsvarsdepartementet har opprettet Forsvarsmateriell som en ny etat i forsvarssektoren for å få kortere styringslinjer og lettere oppfølging av materiellforvaltningen, herunder av MARKAP.

2.4 Det er svakheter ved overordnet resultatinformasjon til departementet

Departementet skal fastsette mål, styringsparametere og resultatkrav for underliggende virksomheter, jf. økonomiregelverket. Resultatinformasjon skal være pålitelig, jf. *bestemmelser om økonomistyring i staten*.

Sjøforsvarets resultatrapportering til Forsvarssjefen er basert på Forsvarets interne begreper, som ikke nødvendigvis gjenspeiler Forsvarsdepartementets krav. Forsvarsdepartementet forholder seg ikke til den etatsinterne rapporteringen. Riksrevisjonen mener det er en vesentlig svakhet at Forsvarsdepartementet og Forsvaret ikke har en enhetlig begrepsbruk.

Det er ifølge Forsvarsdepartementet Forsvarssjefen som har den militærfaglige kompetansen og som er i posisjon til å gjøre overordnede vurderinger basert på aggregering av informasjon nedenfra. Forsvarsdepartementet opplyser at overordnede vurderinger bygger på mange ulike faktorer, hvor ulike hensyn vektet for å etablere et helhetlig bilde. Riksrevisjonen mener at i de tilfellene hvor høyere nivå har andre vurderinger om operativ evne enn det rapporteringen på lavere nivå skulle tilsi, bør disse som hovedregel begrunnes og synliggjøres.

3 Riksrevisjonens anbefalinger

Riksrevisjonen anbefaler at Forsvarsdepartementet

- forbedrer balansen mellom oppdrag og tilgjengelige ressurser i fregattvåpenet, både når det gjelder materiell, bemanning og kompetanse
- iverksetter tiltak for tilgang til reservedeler og utrustning som er nødvendig for å opprettholde den operative evnen som Stortinget har forutsatt
- iverksetter tiltak for at felles støttefunksjoner er tilstrekkelig bemannet med rett kompetanse, slik at disse ikke blir flaskehalsen for fregattvåpenet og andre deler av Forsvaret
- initierer et arbeid for å sikre en mer enhetlig begrepsbruk og forbedret resultatrapportering om operativ evne i Forsvarsdepartementet og Forsvaret

4 Departementets oppfølging

Se Forsvarsdepartementets avgraderte brev av 28. juni 2016 om det graderte Dokument 3:13 og brev av 27. januar 2017 til ugradert sammendrag, jf. vedlegg.

5 Riksrevisjonens sluttmerknad

Riksrevisjonen har ingen ytterligere merknader.

Saken sendes Stortinget.

Vedtatt i Riksrevisjonens møte av 27. januar 2017

Per-Kristian Foss

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Beate Heieren Hundhammer

Gunn Karin Gjøl

Arve Lønnum

Jens Gunvaldsen

Vedlegg

Statsrådets svar

Riksrevisjonen
Postboks 8130 Dep
0032 Oslo

BEGRENSET

U.off., jf. iht. sikkl. § 11 og § 12,
jf. offl. § 13.1

Deres ref.:

149

Vår ref.:

2015/50245-9/FD III 3/ECSB

Dato:

20.05.2016

Riksrevisjonens undersøkelse av fregattenes operative evne – statsrådets uttalelse

Forsvarsdepartementet viser til brev fra Riksrevisjonen datert 28. april 2016 vedrørende Riksrevisjonens undersøkelse av fregattenes operative evne, med utkast til Dokument 3:X (2015–2016). Riksrevisjonens mål med denne undersøkelsen har vært å kartlegge om Forsvaret har etablert et fregattvåpen som forutsatt av Stortinget, og å belyse årsaker til evt. svakheter eller mangler og mulige konsekvenser av dette for operativ evne.

Riksrevisjonen har gjennomført en omfattende undersøkelse, og vurderer at det er svakheter ved fregattenes operative evne. Forsvarsdepartementet er enig med Riksrevisjonen i en rekke av de påpekte funnene. Dette gjelder i vesentlig grad forhold Stortinget er vel kjent med, og hvor det allerede er iverksatt en rekke tiltak for å rette opp svakheter og mangler. At innføringen av NH90-helikoptre er forsinket er likeledes vel kjent, herunder de uheldige konsekvensene forsinkelsene har for fregattenes operative evne. Undersøkelsen avdekker imidlertid også nye forhold. Departementet ser alvorlig på Riksrevisjonens funn om at systemet for forvaltning av reservedeler ikke ser ut til å fungere som forutsatt.

Det fremgår av Prop. 1 S (2015–2016) at de godkjente rammene for fregattprosjektet er 19 162 mill. 2014-kroner, inkludert gjennomføringskostnader. Det fremgår videre at det gjenstår 671 mill. 2014-kroner. Forsvarsdepartementet gjør oppmerksom på at de 671 mill. kronene er gjenstående del av usikkerhetsbufferen. Den reelle regnskapsmessige status er at fregattprosjektet totalt har utbetalt 15 428 mill. 2014-kroner, dvs. 2 839 mill. kroner under kostnadsrammen. Beløpet omfatter en valutagevinst på 1 411 mill. kroner.

1. Teknisk tilstand

Fregattene er levert med noen utestående feil og mangler, utestående garantisaker, og de har heller ikke fått helikopter om bord. For å rette opp utestående feil og mangler er en del midler overført til prosjekt P6086 AEGIS COTS Update (522 mill. kroner), som Stortinget ble informert om ved utvidelsen av rammen. Videre er det inngått en teknisk support-avtale med leverandøren Navantia, som bl.a. skal sikre at utestående garantisaker blir løst. Av hensyn til den operative virksomheten, vil de fleste tidkrevende reparasjoner og oppgraderinger gjøres når fartøyene likevel skal inn for planlagt vedlikehold. At NH90-helikoptrene er forsinket er redegjort for overfor Stortinget i de årlige budsjettproposisjoner. Helikoptrene skulle opprinnelig vært levert i perioden 2005–2008, men er vesentlig forsinket fra leverandørens side.

Ved fregattprosjektets avslutning var det identifisert et avvik på 13 av totalt 187 ytelseskrav. For fem av kravene er det funnet tekniske løsninger, og disse er i ferd med å bli implementert.

[REDACTED]

Når det gjelder NH90, vil leveransen av de resterende åtte helikoptrene starte i 2017 og være ferdig i 2020. Da skal også de første seks helikoptrene ha blitt oppgradert til endelig konfigurasjon. Forsvarsdepartementet er enig i at dette har vært et problematisk område.

2. Ammunisjon

Det er anskaffet og levert ammunisjon, missiler og lettvektstorpedoer til fregattene. [REDACTED]

Regjeringen har redegjort for dette i Prop. 84 S (2013–2014), hvorefter Stortinget ga sin tilslutning til P6192 Oppgradering av Luftvermissilet til Fridtjof Nansen klasse fregatter ved behandlingen av Innst. 234 S (2013–2014). Prosjektet skal delta i utviklingen av, for deretter å anskaffe nye missiler, av typen ESSM Block 2, tilpasse fregattenes våpen-systemer til de nye missilene og forlenge levetiden på eksisterende missiler av type ESSM Block 1. [REDACTED]

3. Bemannings- og kompetansesituasjonen

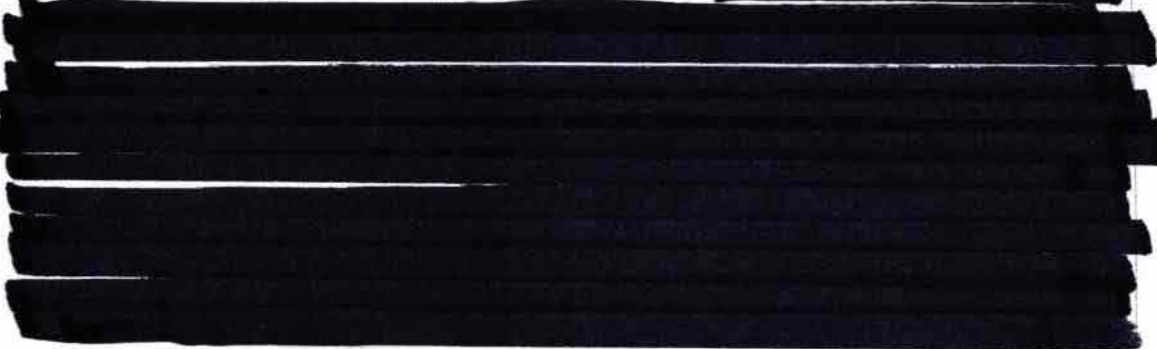
Riksrevisjonen understreker viktighet av besetningenes kompetanse, og har funn som tyder på mangler knyttet til bemanning, kompetanse, seiling og trening. [REDACTED]

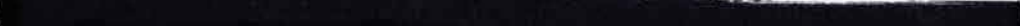
Et hovedaspekt i gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren, jf. Stortingets behandling av Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012), er kompetansereformen. Det er gjennomført en omfattende HR-studie, og ordningen med spesialistkorps ble innført fra 1. januar 2016. Målsettingen er at dette vil redusere antall rotasjoner og dermed øke kontinuiteten i kompetansen. Videre har generalinspektøren for Sjøforsvaret iverksatt tiltak for å bedre situasjonen. Dette er tiltak rettet mot Sjøforsvarets personellutfordringer, og i tillegg et separat arbeid for å tilpasse kompetansebeholdningen for å styrke sjømilitære kompetanseområder. I dette ligger bl.a. omdisponeringer av personell fra Sjøforsvarets landorganisasjon til fartøyer. Status på disse tiltakene vil bli rapportert til departementet i resultat- og kontrollrapport (RKR) nr. 1 for 2016.

4. Reservedeler

Forsvarets policy for anskaffelse av reservedeler som en del av investeringsprosjekter, er å anskaffe en initialbeholdning for å dekke de første årene med drift. Dette for å unngå at det kjøpes inn deler det senere viser seg å ikke være bruk for.

Etter at reservedeler er anskaffet initielt, er det Forsvaret som skal belastes for uttak av deler over driftsbudsjettet. Dette gjør at Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) kan reanskaffe delene.

5. Vedlikehold

Gjennomførte analyser viser med all tydelighet at det er et ikke-finansiert vedlikeholdsbehov av strukturen, med et tilhørende stort etterslep fra tidligere år. Årsakene er sammensatt av flere faktorer.

Det ble bevilget 301,5 mill. kroner ekstra til vedlikehold i Sjøforsvaret i budsjettet for 2016. Dette er et ekstraordinært tiltak som vil sikre et høyt aktivitetsnivå, øke tilgjengeligheten på fartøyene og bidra til økt operativ evne. I tillegg vil det ha en positiv effekt på sysselsetting og lokal industri på Sør- og Vestlandet. Forsvarsdepartementet har også søkt å møte situasjonen gjennom å finne kompenserende tiltak innenfor forsvarsrammen, som i minst mulig grad rammer prioritert operativ aktivitet. Videre jobbes det med ytterligere tiltak de kommende år.

6. Overordnet resultatinformasjon

Forsvarets rapportering av resultatinformasjon til Forsvarsdepartementet skjer tertært gjennom resultat- og kontrollrapporter (RKR), samt forsvarssjefens årlige Vurdering av operative evne (VOE) og Forsvarssjefens årsrapport (FÅR). For å sikre en enhetlig forståelse av den operative statusen i Forsvaret er det viktig å understreke at det er evnen til å måle de fastsatte klartidene som er felles referanse mellom Forsvaret og Forsvarsdepartementet. I rapporteringen fra Forsvarets avdelinger til Forsvarsstaben er det valgt ulike former for rapportering ut fra de forskjellige avdelingenes unike karakteristika. Rapporteringskrav er satt av Forsvaret for å dekke Forsvarets behov for styringsinformasjon.

7. Departementets oppfølging

Riksrevisjonen har anbefalt Forsvarsdepartementet å iverksette et sett med tiltak for å forbedre fregattenes operative evne. Anbefalingene omfatter områder hvor det allerede er iverksatt en rekke tiltak for å rette opp svakheter og mangler, men også områder hvor departementet vil vurdere ytterligere tiltak. Forsvarsdepartementet vil følge tiltakene opp i styringsdialogen og i gjennomføringen av ny langtidsplan for perioden 2017–2020.

Riksrevisjonens anbefaler Forsvarsdepartementet å forbedre balansen mellom oppdrag og tilgjengelige ressurser. Balansen mellom oppdrag og tilgjengelige ressurser står sentralt i arbeidet med langtidsplanen for perioden 2017–2020 som regjeringen snart vil legge frem, og iverksettingen av denne, bl.a. når det gjelder beredskap, utholdenhet, reaksjonsevne og kompetanse.

Det er i gjeldende langtidsplan for perioden 2013–2016 gjennomført en omfattende HR-studie, og ordningen med spesialistkorps ble innført fra 1. januar 2016.

Forsvarsdepartementet forventer at kompetansereformen vil bidra til at felles støttefunksjoner blir tilstrekkelig bemannet med rett kompetanse.

I arbeidet med iverksetting av langtidsplanen for perioden 2017–2020 vil det bli gjennomført en gjennomgang av verktøyene departementet bruker i etatsstyringen. Gjennomgangen skal sikre at forsvarssjefens rapportering imøtekommer departementets informasjonsbehov inn i neste planperiode. Videre har Forsvarsdepartementet nylig etablert et internkontrollsystem for innsikt i operativ evne som sikrer gode og oversiktlige rutiner for saksbehandling, oppfølging og kontroll av de ulike dimensjonene innenfor operativ evne og beredskap.

Med hilsen

Ine Eriksen Søreide

Riksrevisjonen
Postboks 8130 Dep.
0032 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

2015/50245-31/FD III 3/ECSB

27.01.2017

Fregattenes operative evne - statsrådets uttalelse til Riksrevisjonens ugraderte sammendrag

Forsvarsdepartementet viser til Dokument 3:13 (2015–2016) Riksrevisjonens undersøkelse av fregattenes operative evne. Riksrevisjonens mål med undersøkelsen har vært å kartlegge om Forsvaret har etablert et fregattvåpen som forutsatt av Stortinget, og å belyse årsaker til evt. svakheter eller mangler og mulige konsekvenser av disse for operativ evne. Forsvarsdepartementet viser videre til Riksrevisjonens ugraderte sammendrag av dokumentet.

Riksrevisjonen har gjennomført en omfattende undersøkelse, og vurderer at det er svakheter ved fregattenes operative evne. Forsvarsdepartementet er enig med Riksrevisjonen i en rekke av de påpekte funnene. Rapporten gir en god beskrivelse av situasjonen i Riksrevisjonens undersøkelsesperiode 2013–2015. Dette gjelder i vesentlig grad forhold Stortinget er vel kjent med, og hvor det allerede er iverksatt en rekke tiltak for å rette opp svakheter og mangler.

Fregattenes operative evne

I den nye langtidsplanen (LTP) for perioden 2017–2020 er balanse mellom oppdrag og ressurser sentralt, blant annet når det gjelder vedlikehold, beredskap, utholdenhet, reaksjonsevne og kompetanse. I LTP er det planlagt med betydelige ressurser for å avbøte gjenværende utfordringer og ytterligere å øke teknisk og operativ tilstand.

Situasjonen anses i dag som betydelig bedret med de tiltak Forsvarsdepartementet, Forsvaret og Forsvarsmateriell har iverksatt og er i ferd med å gjennomføre. Iverksatte tiltak har allerede gitt effekt, og det forventes at de pågående tiltakene vil sikre økt operativ evne for fregattene. I budsjettet for 2017 er Sjøforsvaret tilført over 420 mill. kroner for vedlikehold, reservedeler, beredskapsbeholdninger og driftsutgiftsøkninger for materiellet.

Reservedeler

Flere prosjekter som skal sikre at fregattvåpenet har tilstrekkelig tilgang til forsyninger og reservedeler er i prosess. Forsvarsdepartementet ser imidlertid alvorlig på Riksrevisjonens funn om at forvaltningen av reservedeler ikke fungerer som forutsatt. Dette vil følges opp gjennom etatsstyringen.

Vedlikehold

Gjennomførte analyser viser med all tydelighet at det er et ikke-finansiert vedlikeholdsbehov av strukturen, med tilhørende etterslep fra tidligere år. Årsakene er sammensatt av flere faktorer.

Det ble i budsjettet for 2016 bevilget 301,5 mill. kroner ekstra til vedlikehold i Sjøforsvaret. Dette er et ekstraordinært tiltak som vil sikre et høyt aktivitetsnivå, øke tilgjengeligheten på fartøyene og bidra til økt operativ evne. Satsingen er videreført i budsjettet for 2017. Forsvarsdepartementet har også søkt å utbedre situasjonen gjennom å finne kompensierende tiltak innenfor forsvarsrammen, som i minst mulig grad rammer prioritert operativ aktivitet. Det er videre inngått en kontrakt med Kongsberg Defence Systems for oppgradering av fregattene til en verdi av 313 mill. kroner, og det jobbes med ytterligere tiltak de kommende år.

Overordnet resultatinformasjon

I arbeidet med å iverksette LTP er det foretatt en evaluering av verktøyene som benyttes i etatsstyringen. Det er videre utviklet nye mål og styringsparametere for perioden 2017–2020. Dette skal imøtekomme departementets behov for informasjon. Departementet har også etablert et internkontrollsystem for innsikt i operativ evne som sikrer gode og oversiktlige rutiner for saksbehandling, oppfølging og kontroll av de ulike dimensjonene innenfor operativ evne og beredskap.

Forsvarsdepartementets oppfølging

Riksrevisjonen har anbefalt Forsvarsdepartementet å iverksette et sett med tiltak for å forbedre fregattenes operative evne. Anbefalingene omfatter områder hvor det allerede er iverksatt en rekke tiltak for å rette opp svakheter og mangler, men også områder hvor departementet vil vurdere ytterligere tiltak basert på Riksrevisjonens anbefalinger. Forsvarsdepartementet vil følge opp tiltakene i styringsdialogen med etatene, og i gjennomføringen av den nye langtidsplanen for perioden 2017–2020.

Med hilsen

Ine Eriksen Søreide

Riksrevisjonen
Storgata 16
Postboks 8130 Dep
0032 Oslo

Sentralbord 22 24 10 00
Telefaks 22 24 10 01
postmottak@riksrevisjonen.no

www.riksrevisjonen.no